

21. 3. 2005

ID: 31981

Ochrana osobnosti

Neoprávněným zásahem ve smyslu § 13 odst. 1 občanského zákoníku je každé neoprávněné tvrzení nebo obvinění. Nelze se úspěšně bránit žalobě na ochranu osobnosti tím, že žalovaný šířil jen ty údaje, které sám slyšel.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 28 Cdo 1410/2002, ze dne 25.9.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl o dovolání 1. M. J. a 2. P. J., zastoupených advokátkou, proti rozsudku Vrchního soudu v Praze z 26.3.2002, sp. zn. 1 Co 197/2001, vydanému v právní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 32 C 58/98 (žalobců M. J. a P. J., zastoupených advokátkou, proti žalované akciové společnosti R. ČR, zastoupené advokátkou, o ochranu osobnosti), tak, že zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze z 26.3.2002, sp. zn. 1 Co 197/2001, i rozsudek Městského soudu v Praze z 28.3.2001, čj. 32 C 58/98-102 a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobou, podanou u soudu 28.4.1998 (v průběhu řízení upravovanou), se žalobci domáhali, aby žalované akciové společnosti bylo uloženo uveřejnit v jí vydávaném deníku B. omluvu ve znění: „Dne 10.4.1998 byl v deníku B. zveřejněn článek pod názvem Invalidní důchodci týrají psy (i s fotografiemi), v němž bylo nepravdivé tvrzení, že manželé J. z L., chovají v naprosto nevyhovujících podmínkách vyhublé, nemocné a ztýrané psy, a že byli za stejnou věc již jednou potrestáni. Tyto údaje nejsou pravdivé, protože se nezakládají na žádných skutkových zjištěních. Při otištění tohoto článku redakce vycházela pouze z údajů sousedů a dalších osob, které se ukázaly jako nepodložené a nepravdivé. Proto se za tyto údaje manželům J. omlouváme.“ Žalobci se rovněž domáhali, aby žalované akciové společnosti bylo uloženo zaplatit jim na náhradu jím vzniklé nemajetkové újmy 500.000 Kč.

Žalovaná akciová společnost navrhla zamítnutí žaloby s tím, že článek z 10.4.1998 v deníku B. „Invalidní důchodci týrají psy“ obsahoval převážně jen názory a hodnotící úsudky a pokud obsahoval nějaká fakta, šlo o údaje pravdivé, zejména o tom, že žalobcům byla v minulosti odebrána chovaná zvířata pro porušování zákona č. [244/1992](#) Sb.; žalovaná poukazovala i na výsledky dokazování provedeného v řízení vedeném u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 31 C 255/93 ve sporu mezi žalobkyní M. J. a dřívějším vydavatelem deníku B. - akciovou společností M.

Rozsudkem Městského soudu v Praze z 28.3.2001, čj. 32 C 58/98-102, byla žaloba žalobců zamítnuta, a to jak v žalobním návrhu na uložení povinnosti uveřejnit omluvu v deníku B., tak i ohledně žalobního návrhu na zaplacení částky 500.000 Kč na náhradu žalobcům vzniklé nemajetkové újmy. Žalované akciové společnosti nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení. Bylo také rozhodnuto, že stát nemá proti žalované akciové společnosti právo na náhradu placených nákladů řízení.

V odůvodnění svého rozsudku soud prvního stupně poukazoval na výpovědi v řízení slyšených svědků R. K., H. V. a I. Č. a zejména na obsah rozhodnutí Obecního úřadu v B., ze 17.11.1993, čj. 2/93/J, a na zprávu Policie České republiky o domovní prohlídce z 31.1.2001 u žalobců. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalovaný prokázal pravdivost jím uveřejněných tvrzení v tom rozsahu, že prokázal, že označení žalobců jako osob týrajících zvířata je pravdivé a není tedy způsobilé

zasáhnout do občanskoprávní sféry žalobců“. „Tvrzení žalobců o tom, že byli poškozeni právě jako chovatelé psů, zůstalo v řízení zcela osamocené a objektivně nebyl zjištěn žádný důsledek tvrzeného neoprávněného zásahu do osobnostní sféry žalobců; proto v tomto rozsahu a z těchto důvodů byla žaloba žalobců shledána nedůvodnou“.

O odvolání žalobců proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně rozhodl Vrchní soud v Praze rozsudkem z 26.3.2002, sp. zn. 1 Co 197/2001. Tímto rozsudkem odvolacího soudu byl rozsudek soudu prvního stupně potvrzen v odvoláním napadeném zamítavém výroku, týkajícím se omluvy a ve výrocích o nákladech řízení. Žalobcům bylo uloženo zaplatit žalované akciové společnosti na náhradu nákladů odvolacího řízení 6.850 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku.

V odůvodnění svého rozsudku odvolací soud uváděl, že se ztotožnil se skutkovými zjištěními a právním posouzením věci soudem prvního stupně. Odvolací soud měl za to, že závěry vyplývající z kontroly provedené u žalobců 31.1.2001, jakož i z obsahu zápisu, pořizovaného zástupci Okresní veterinární správy B. po odebrání zvířat od žalobců dne 15.7.1993, svědčí o nevyhovujících podmínkách chovu zvířat u žalobců a jsou podstatné z hlediska hodnocení věrohodnosti výpovědi žalobců a svědků (jmenovitě svědkyně H. V. a svědkyně I. Č.). Odvolací soud ještě dodával, že pokud se žalobci dovolávají zjištění učiněných při kontrole provedené u nich 21.4.1998, tedy několik dní po uveřejnění článku v B. dne 10.4.1998, byl odvolací soud toho názoru, že nelze přehlédnout, že „šlo o kontrolu předem se žalobci dohodnutou a že, jak uvedla svědkyně H. V., žalobci týden před provedením kontroly odváděli psy ráno k vlakové zastávce a odpoledne se vraceli s menším počtem psů než odvezli.“ Proto odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný podle ustanovení § 219 občanského soudního řádu, včetně výroku o nákladech řízení; v odvoláním nenapadených částech zůstal rozsudek soudu prvního stupně nedotčen; o nákladech odvolacího řízení rozhodl odvolací soud s poukazem na ustanovení § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 občanského soudního řádu.

Rozsudek odvolacího soudu byl doručen advokátce, která žalobce v řízení zastupovala, dne 2.5.2002 a dovolání ze strany žalované akciové společnosti bylo podáno u Městského soudu v Praze dne 28.5.2002, tedy ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 občanského soudního řádu. Dovolatelé navrhovali, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a aby věc byla vrácena k dalšímu řízení. Dovolatelé měli za to, že jejich dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu, neboť v rozhodnutí odvolacího soudu je řešena právní otázka zásadního významu. Jako dovolací důvod dovolatelé uplatňovali, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Dovolatelé vytýkali odvolacímu soudu, že se nesprávně ztotožnil se skutkovým zjištěním i s právním posouzením věci soudem prvního stupně, přestože vzal za správnou námitku žalobců, že „nelze vycházet při hodnocení počtu a stavu jimi chovaných psů ke dni zveřejnění článku, z toho co bylo zjištěno až dne 31.12.2001“. Odvolací soud vůbec nepřihlížel ke skutkovým zjištěním, která hovoří ve prospěch žalobců, především k zápisům z kontrolního šetření, z nichž jedno proběhlo komisionálně za přítomnosti ředitele Okresní veterinární správy, a dále k výsledkům z výstav, jichž dosahovali psi chovaní žalobci, když takových úspěšných výsledků by nemohli dosahovat „týrání a zubožení“ psi. Dovolatelé také zdůrazňovali skutečnost, že nikdy nebyli za týrání zvířat postiženi v přestupkovém řízení a tím méně v trestním řízení soudním. Za zcela nesprávný právní názor odvolacího soudu pokládají dovolatelé to, co bylo vyjádřeno v rozsudku odvolacího soudu, že totiž „je třeba přihlídnout ke specifčnosti běžného periodického tisku, který může přistupovat k určitým zjednodušením co do přesnosti skutkových tvrzení“. Tímto širokým výkladem by bylo v podstatě popřeno právo domoci se ochrany osobnosti vůči vydavatelům periodického tisku.

Při posuzování tohoto dovolání vycházel dovolací soud z ustanovení dvanácté části, hlavy první, bodu 1 zákona č. [30/2000](#) Sb., podle něhož ustanovení zákona č. [30/2000](#) Sb. (jímž byl změněn a doplněn

občanský soudní řád - zákon č. [99/1963](#) Sb.), platí i na řízení, která byla zahájena před nabytím účinnosti zákona č. [30/2000](#) Sb. (tj. před 1.1.2001).

Dovolání dovolatelů směřovalo proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé. Nešlo tu přitom o potvrzení rozhodnutí soudu prvního stupně (odvolacím soudem), kterým by soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku proto, že by byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (jak to má na zřeteli ustanovení § 237 odst. 1 písm. b/ občanského soudního řádu). Přípustnost dovolání dovolatelů bylo tedy možné posoudit pouze podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ občanského soudního řádu.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu je přípustné dovolání proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, ovšem jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam.

Podle ustanovení § 237 odst. 3 občanského soudního řádu má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, anebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Z obsahu soudního spisu v daném případě (sp. zn. 32 C 58/98 Městského soudu v Praze), ani z obsahu dovolání dovolatelů a ani z vlastních poznatků dovolacího soudu nevyplývalo, že by v rozhodnutí odvolacího soudu proti němuž směřuje dovolání dovolatelů, byla řešena právní otázka, která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně. Zda tu šlo nebo nešlo o právní otázku, která dosud dovolacím soudem nebyla vyřešena, anebo o právní otázku, která by byla dovolacím soudem řešena v rozporu s hmotným právem, bylo třeba posoudit zejména srovnáním právních závěrů, k nimž dospěl odvolací soud ve svém rozhodnutí, s právními závěry z uveřejněné judikatury soudů, zejména ze Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, vydávané Nejvyšším soudem.

Dovolatelé ve svém dovolání uplatňovali jako dovolací důvod, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ občanského soudního řádu).

Nesprávné právní posouzení věci může spočívat buď v tom, že soud použije na projednávanou právní věc nesprávný právní předpis anebo si použitý právní předpis nesprávně vyloží (viz k tomu z rozhodnutí uveřejněného pod č. 3/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek text na str. 13 /45/).

Odvolací soud posoudil projednávanou právní věc v daném případě podle ustanovení § 11 a § 13 občanského zákoníku, která se na tuto právní věc nepochybně vztahovala a účastníci řízení na ně také v průběhu řízení poukazovali. V řízení o dovolání bylo třeba ještě posoudit, zda si odvolací soud tato ustanovení také správně vyložil.

Podle ustanovení § 11 občanského zákoníku má fyzická osoba právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy.

Podle ustanovení § 13 odst. 1 občanského zákoníku má fyzická osoba právo zejména se domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu její osobnosti, aby byly odstraněny následky těchto zásahů a aby jí bylo dáno přiměřené zadostiučinění.

Samo uveřejnění nepravdivého údaje dotýkajícího se osobnosti fyzické osoby zakládá zpravidla neoprávněný zásah do práva na ochranu její osobnosti, odůvodňující požadavek na poskytnutí zadostiučinění podle ustanovení § 13 odst. 1 občanského zákoníku. Použití kritiky, odsouzení ironizování a zavrhování jednání nebo činnosti fyzické osoby, opírající se o okolnosti, o nichž je

sdělován nepravdivý údaj, představuje zpravidla citelný neoprávněný zásah do práva fyzické osoby na ochranu její osobnosti, přičemž tu jde o značnou intenzitu neoprávněného zásahu, který bude obvykle mít nepříznivé důsledky pro takto postiženou osobu co do jejího postavení v rodině a ve společnosti (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 15/1996 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Neoprávněným zásahem je zásadně každé nepravdivé tvrzení nebo obvinění, které zasahuje práva chráněná ustanoveními § 11 a násl. občanského zákoníku. Bez významu je skutečnost, zda původce zásahu si byl vědom nepravdivosti svého tvrzení nebo zda šlo pouze o nedbalé přejímání poznatků a jejich rozšiřování (srov. Sborník III. Nejvyššího soudu, SEVT, Praha 1980, str. 172). Zásadně se nelze úspěšně bránit proti žalobě na ochranu osobnosti tím, že žalovaný šířil jen ty údaje, které sám slyšel (srov. Sborník III. Nejvyššího soudu, SEVT, Praha 1980, str. 198).

Z citovaných právních závěrů z uveřejněné judikatury soudů ve srovnání s právní problematikou, řešenou rozsudkem odvolacího soudu, proti němuž směřuje dovolání dovolatelů, je patrné také, že tu nešlo o právní otázku, která by dosud nebyla vyřešena v rozhodování odvolacího soudu, jak to má na zřeteli ustanovení § 273 odst. občanského soudního řádu.

Z těchto citovaných právních závěrů z uveřejněné judikatury soudů bylo však třeba vycházet i při posouzení toho, zda odvolací soud řešil ve svém rozhodnutí, proti němuž směřuje dovolání dovolatelů, některou právní otázku v rozporu s hmotným právem (viz závěr ustanovení § 237 odst. 3 občanského soudního řádu). Především odvolací soud, který z citovaných právních závěrů z uveřejněné judikatury soudů vychází i v daném případě, nesdílí právní názor, že při podávání informací v člancích tisku“ je třeba přihlídnout ke specifčnosti periodického tisku, který může přistupovat k určitým zjednodušením skutkových tvrzení“ (srov. str. 3 rozsudku odvolacího soudu z 26.3.2002, sp. zn. 1 Co 197/2001 Vrchního soudu v Praze). Dovolací soud naopak nadále vychází z toho, že neoprávněným zásahem (§ 13 odst. 1 občanského zákoníku) je „každé neoprávněné tvrzení nebo obvinění“ a že „se zásadně nelze úspěšně bránit žalobě na ochranu osobnosti tím, že žalovaný šířil jen ty údaje, které sám slyšel“.

Žalobní návrh žalobců, domáhající se určení povinnosti žalované akciové společnosti uveřejnit omluvu za údaje v článku z 10.4.1998 se týká nejen údajů“ o chování psů v naprosto nevyhovujících podmínkách“, ale také údajů o „týrání psů“ a o tom, že manželé J. „již byli za stejnou věc potrestáni“. Upřesněním otázky pravdivosti dvou posledně uváděných údajů se soud prvního stupně v podstatě nezabýval a odvolací soud dospěl jen k velmi obecnému závěru, že „pokud v dané věci např. není přesná kvalifikace způsobu chovu psů žalobců ve vztahu k zákonu č. [246/1992 Sb.](#), na ochranu zvířat proti týrání, či přesná kvalifikace potrestání žalobců v minulosti, pokládá i odvolací soud žalovaným podané informace v předmětném článku za správné“ i přes určité zjednodušení co do přesnosti skutkových tvrzení. Z uvedeného tedy vyplývá, že odvolací soud (i soud prvního stupně) v daném případě vycházel z odlišného právního závěru k výkladu ustanovení § 11 a § 13 občanského zákoníku ohledně pojmu neoprávněného zásahu do práva na ochranu osobnosti nepravdivými údaji, než ze kterého vychází dovolací soud na podkladě závěrů z uveřejněné judikatury soudů, že totiž „je-li neoprávněným zásahem nepravdivé tvrzení nebo obvinění, je třeba zásadně připustit možnost důkazu pravdy“ (srov. Sborník III. Nejvyššího soudu, SEVT, Praha 1980, str. 195).

Dospěl proto dovolací soud k závěru, že dovolání dovolatelů je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 občanského soudního řádu, neboť odvolací soud tu řešil právní otázku „neoprávněného zásahu“ a „pravdivosti tvrzení“ odlišně než tyto pojmy vykládá v souvislosti s ustanoveními § 11 a § 13 občanského zákoníku uveřejněná soudní judikatura, z níž dovolací soud vychází, takže je tu rozpor s ustanoveními hmotného práva.

Podle názoru odvolacího soudu bylo takto shledáno i to, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ občanského soudního řádu).

Nelze tedy rozhodnutí odvolacího soudu pokládat za správné, jak to má na zřeteli ustanovení § 243b odst. 2 občanského soudního řádu, a proto dovolací soud přistoupil k jeho zrušení podle téhož ustanovení občanského soudního řádu.

Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně (§ 243b odst. 3, věta druhá, občanského soudního řádu), zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí a věc byla soudu prvního stupně vrácena k dalšímu řízení se zaměřením zejména na tvrzení (na něž poukazuje žaloba žalobců), že ze strany žalobců došlo k „týrání zvířat“ a že „již byli žalobci jednou za stejnou věc potrestáni“.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělků \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)